

Z.A.BOLTAYEVA

TABIY RESURSLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA MUQOBIL ENERGETIKA

O'quv qo'llanma

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

Z.A.BOLTAYEVA

**TABIYIY RESURSLARDAN OQILONA
FOYDALANISH VA MUQOBIL
ENERGETIKA**

O'zbekiston respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
5630100 – Ekologiya va atrof muhit muhofazasi ta'lim yo'nalishlari
talabalari uchun "Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va muqobil
energetika" fandidan o'quv qo'llanma sifatida tavsiya etilgan

"Durdona" nashriyoti
Buxoro – 2024

UO'K 658.26:005.93(075.8)
31.55+28.088ya73
B 83

Boltayeva, Z.A.

Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va muqobil energetika [Man] : o'quv
qo'llanma / Z.A. Boltayeva-Buxoro: Sadridin Salim Buxority, 2024.-180 b.

KBK 31.55+28.088ya73

Mazkur o'quv qo'llanma "Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va muqobil energetika" kursi o'rganilishi muhim bo'lgan muammolarning asosiy mazmunini ochib berishga qaratilgan. O'quv qo'llanmada tabiiy resurslardan oqilona foydalanishning ilmiy-nazariy asoslar, muqobil energetika manbalari va ulardan samarali foydalanish yo'llari atroflicha yoritilgan.

Ushbu o'quv qo'llanma tabiiy resurslardan foydalanish va muhofaza qilish tartibi, muqobil energiyadan foydalanish istiqbollari ma'lumotlar asosida bayon qilingan, mavzuga oid testlar, ilmiy atamalarining izohi keltirilgan.

O'quv qo'llanma oliy o'quv yurtlari talabalari va o'qituvchilari hamda mazkur sohaga aloqador bo'lgan izlanuvchilar uchun mo'ljallangan.

Tagrizchilar:

Y.D.Xolov, Buxoro davlat universiteti, biologiya fanlari falsafa
doktori, dotsent

D.N.Kadirova, Qarshi davlat universiteti, biologiya fanlari
nomzodi, dotsent

**O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim fan va
innovatsiyalar vazirligi Buxoro davlat universitetining 2024-yil 2-
iyuldagi 452-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat
berilgan. Ro'yxatga olish raqami 452-60**

KIRISH

O'zbekistonning iqtisodiyotida tabiiy resurslar bilan ta'minlanganlik va resurslarni barqaror boshqarish imkoniyatlari mamlakat iqtisodiy holatini lavsiflovchi eng muhim iqtisodiy ko'rsatkichlardan hisoblanadi. Tabiiy resurslarning mavjud emashligi yoki ular sifatining pastligi boshqa turdagi resurslar sarfining ortishiga olib keladi. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash sharoitida resurslardan samarali va kompleks ravishda foydalanishning asosiy yo'nalishlarini o'rganish, atrof muhitni muhofaza qilish bo'yicha muammolarni bartaraf etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda tabiiy resurslardan foydalanishning yangi usullari keng qo'llanib kelinmoqda: - tabiiy resurslardan qazib olish jarayonida zamonaviy, tejankor va atrof muhitga imkoniyati bor darajada bezarat texnologiyalarning qo'llanishi. Bundan tashqari muqobil energiya manbalari yoki yashil energetikaning kashf etilishi ham tabiiy resurslarni tejashning samarali yo'llaridan biri hisoblanadi.

Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va muqobil energetika tabiatga faol ta'sir ko'rsatish bilan birga keladigan ilmiy-texnikaviy taraqqiyotning rivojlanishi davrida zamonaviy jamiyatning eng muhim muammolaridan biridir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2023 yil 16 fevraldagi PQ-57-son "2023-yilda qayta tiklanuvchi energiya manbalarni va energiya tejoychi texnologiyalarni joriy etishni jadallashtrish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarorida xalq xo'jaligining turi tarmoqlarida muqobil energiya manbalari foydalanishga doir qator vazifalar belgilangan.

O'quv qo'llanmada ayman tabiiy resurslarni muhofaza qilish va ulardan tejamkorlik bilan foydalanish, muqobil energiya manbalari va ularni istiqbolida qo'llash yo'llari to'g'risida batafsil ma'lumotlar keltirilgan.

Mazkur o'quv qo'llanma barcha berilgan talablar asosida ishlab chiqilgan bo'lib, oliy ta'lim muassasalarining "Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi" ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar hamda o'qituvchilar, soha mutaxassislari uchun mo'ljallangan.

ISBN 978-9910-04-905-7

Z.A.BOLTAYEVA

**TABIY RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH
VA MUQOBIL ENERGETIKA**

O'quv qo'llanma

<i>Muharrir:</i>	<i>A. Qalandarov</i>
<i>Texnik muharrir:</i>	<i>G. Samiyeva</i>
<i>Musahhih:</i>	<i>Sh. Qahhorov</i>
<i>Sahialovchi:</i>	<i>M. Bafoyeva</i>

Nashriyot litsenziyasi AI № 178. 08.12.2010. Original-maketdan bosishga ruxsat etildi: 03.09.2024. Bichimi 60x84. Kegli 16 shponli. «Times New Roman» garn. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset bosma qog'ozi. Bosma tobog'i 11,2. Adadi 100. Buyurtma №563.

“Sadriddin Salim Buxoriy” MCHJ
“Durdona” nashriyoti: Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy.
Bahosi kelishilgan narxda.

“Sadriddin Salim Buxoriy” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy. Tel.: 0(365) 221-26-45

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

GUVOHNOMA

O'QUV ADABIYOTINING NASHR RUXSATNOMASI

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Buxoro davlat universitetining
2024 yil "02" iyuldagi "452"-sonli buyrug'iga asosan

Z.A. Boltayeva

(muallifning familiyasi, ismi-sharifi)

5630100-Ekologiya va atrif-muhid muhofazasi (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

(ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi))

ning talabalari (o'quvchilari) uchun tavsiya
etilgan

Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va muqobil energetika

(o'quv adabiyotining nomi va turi: darslik, o'quv qo'llanma)

nomli o'quv qo'llanma

ga

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi
tomonidan litsenziya berilgan nashriyotlarda nashr
etishga ruxsat berildi.

Rektor

O.Xamidov

Ro'yxatga olish raqami

452-60